

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De commendatione humilitatis. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

lius deprehenditur modus humane imperfectionis, quam in lumine vultus Dei: in speculo diuinae visionis mens humilis in suo, imo manet, tractat enim quae in se infirma sunt. Seneca in epistolis: Quod homines liberissime de aliis faciunt, de te male existima: illud autem maxime tracta, quod in te esse infirmisseries. Si palca locum supremum tenet, non sui nobilitate, sed vicio & sui vanitate: granum verò quod pretiosum est tenet locum imum: sic superbia vilis, elationis opinione, vel ambitionis praesumptione, super alias se extollit: humilitas verò in imo remanet: tamen illud imum ordinabile est ad Deum. Deus enim in corde humili quiescit. Vnde super illud Psal. Patata sedes tua ex tunc. dicitur gl. Anima tranquilla & humilis, sedes est Dei. Aug. 11. li. Confess. O quam excelsus es, & humiles corde sunt domus tuae. Bern. in lib. de consideratione, satis insinuat quid sit imum hominis, & quid sit illud quod ad conditorem ordinatur. Vbi considerationem sui in tria diuidit: scilicet in considerationem quid, quis, & qualis sis: quid in natura, quis in persona, qualis in moribus. Et subdit: Est in diffinitione hominis quem dicunt animal rationale, mortale: quod diligentius intueri licet, si libet consideranti duo haec simul rationale & mortale. Is tibi exinde occurrit fructus, ut & mortale quod in te est rationale humiliet, & rursum rationale mortale confortet, quorum neutrum neglectum erit homini circumspicere. Mortale ergo imum hominis intelligas: id verò quod ordinatur homo ad suum conditorem intelligas rationale. In quantum mortalis, est homo puluis & cinis: in quantum rationalis, est capax Dei. Itē humilitas sic potest describi: Humilitas est voluntarius contemptus sui. Vel sic. Humilitas est sensus propriae vacuitatis seu inanitatis. Bern. in lib. de xii. gradibus humilitatis, eam sic describit: Humilitas est veritas qua homo verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. In epistolis verò sic eam describit: Humilitas est contemptus propriae excellentiae. Prior descriptio Bernardi videtur pertinere ad humilitatem intellectus, sequens verò ad humilitatem affectus. In vitis patrum: Frater, qui dam interrogauit quendam senem, quid est humilitas: Et ille respondit Qui vult esse humilis, fugiat eligens taciturnitatem.

De commendatione humilitatis.

CAP. II.

Notandum quod ad commendationem eius, Primò, valere potest multiplex admonitio quam scriptura sacra facit de ipsa. Ecclesiastic. 3. Quanto magnus es, humiliata te in omnibus. Notabiliter dicitur, Quanto magnus es, melius enim sedet humilitas in maioribus. Bern. in lib. de Consideratione: Cum omnium indifferet

indifferentem personam humilitas sit quaedam turris fortitudinis à facie inimici, nescio quo pacto tamen eius maior in maioribus & in clarioribus clarior comprobatur. Nulla splendidior gemma in omni præcipue ornatu summi pontificis. Item Bernardus. In alto non altum sapere, sed humilibus consentire, nil Deo charius vel rarius apud homines. Hierony. Nihil est quod nos hominibus ita gratos & Deo faciat, quam si vitæ merito magni humilitate sumus infimi. Greg. in Moral. Mirum est cum in cordibus sublimium regnat humilitas morum. Vnde pensandum est, quia potentes quique cum humiliter sapiunt, culmen extraneæ & quasi positæ longè virtutis attingunt. Bernard. ad Eugenium Papam. Salubris copula, ut cogitans te summum pontificem, attendas pariter te vilissimum cinerem non fuisse, sed esse. Bernardus. Non est magnum esse humile in abiectioe, magna profus & rara virtus est humilitas honorata. Itē monemur ad humilitatē. Ecclesiast. 7. Humilia, inquit, valde spiritum tuum. Valde debemus nos humiliare. Quantumcunque enim nos humiliauerimus, Christo humiliores non erimus. Luc. 14. Recumbe in nouissimo loco. Non dicit in medio. Ostium paradisi humile est. Ioan. 10. Ego sum ostium. Ingressuro per istud ostium non est periculum quantumcunque se inclinet: sed si parum plus iusto se erexit, offendet. Bernardus. Non est planè timēda quā talibet humiliatio: horrēda autem nimisque pauēda vel minima temerè præsumpta erectio. Quamobrem noli te comparare, o homo, maioribus, noli minoribus, noli aliquibus, noli vni. Item monemur ad humilitatem. 1. Petr. 2. Subiecti, inquit, estote omni humanae creaturæ propter Deum. Eiusdem 5. Omnes inuicē humilitatem insinuate. In eodem: Humiliamini sub potenti manu Dei. 4. Secundò, possunt valere ad humilitatis commendationem exempla. Inter quæ præcipuum est exemplū Christi, qui humillimus fuit. Aug. Ambula per Christi humilitatem, ut venias ad æternitatem. Deus Christus, patria est quò imus: homo Christus, est via qua imus. Ad illum imus, per illum imus: quid timemus, ne erremus? Item putabas fortè sapientiam Dei dicturam: Disce quomodo celos feci & astra. Non: sed prius illud, Quoniam mitis sum, & humilis corde. Vis capere celsitudinē Dei, cape prius humilitatem Dei. Item August. 14. lib. de Civitate Dei: Nunc in ciuitate Dei in hoc seculo peregrinanti maxime commendatur humilitas, & in eius rege qui est Christus maxime prædicatur. Contrarium huic virtuti elationis vitium in eius aduersario qui est diabolus, maxime dominati, sacris literis edocetur. Humilitatem

Uicem exemplo suo Christus docuit, & nascendo, & moriendo
 & prædicando, & miracula agendo. Bern. loquens de illo verbo,
 Paruulus datus est nobis. Esa. 9. Studeamus, inquit, effici sicut
 iste paruulus, discamus ab eo, quia mitis est, & humilis corde,
 ne magnus uideatur Deus, sine causa factus sit homo paruulus.
 Aug. Medicina tumoris hominis est humilitas Christi. Erube-
 sceret homo esse superbus, quia humilis factus est Deus. Erube-
 sceret miles sedere in scamno, si uideret regem sedere ad terram.
 Esa. 64. Veinam dirumperes caelos, & uenires. A facie tua mon-
 tes defluerent, id est, superbi humiliarentur. Bern. Intolerabilis
 impudentiae est, ut ubi se exinanuit maiestas, infleat uermicu-
 lus, & tumescat. Greg. Quanta uirtus humilitatis, propter quam
 ueraciter edocendam, is qui sine æstimatione magnus est, usque
 ad passionem paruulus factus est Bern. Quid magis admirandum
 quid amplius detestandum, quid grauius puniendum, quam quod
 uideat Dei filium summum in regno angelorum, nouissimum fa-
 ctum in regno hominum, apponat adhuc magnificare se homo
 super terram? Magisterium humilitatis specialiter sibi Christus
 ascribit Matt. 23. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.
 Aug. in lib. de Virginitate. Non dicis, Discite à me mundum fabri-
 cate, aut mortuos suscitare: sed quia mitis sum, & humilis cor-
 de. O doctrinam salutarem, o magistrum dominumque mortalium,
 quibus mors poculo superbiae propinata atque transfusa est: no-
 luit docere quod ipse non nosset, noluit iubere quod ipse non
 faceret. In eodem: Itane magnum est esse paruulum, ut nisi à te
 qui tam magnus es fieret, disci omnino non posset? Ita plane:
 non enim aliter inuenitur requies animæ, nisi inquieto tumore
 digesto. Christus in operibus suis multum uoluit nobis humi-
 litatem commendare: matrem humilem uoluit habere. Luc. 1.
 Quia respexit humilitatem ancillæ suæ, &c. Item uoluit habere
 domum humilem, quia diuersorium, & lectum humilem, quia
 præsepium: & uestem humilem, quia pannis inuolutus est. Luc. 3.
 Pannis cum inuoluit, & reclinavit eum in præsepio, quia non
 erat ei locus in diuersorio. Bernardus in sermo. loquens de illo
 uerbo angeli dicto pastoribus, Luc. 2. Hoc uobis signum: In-
 uenietis infantem pannis inuolurum, & positum in præsepio.
 Non sine certi ratione mysterij pannis Saluator obuoluitur, &
 ponitur in præsepio, quando idem manifestè in signum nobis
 commendatur ab angelo. Hoc, inquit, uobis signum: Inuenietis,
 &c. In signum positi sunt panni tui, o bone Iesu, sed in signum
 cui hodie à multis contradicitur. Agnosco certe, agnosco Iesum
 T

magnum sacerdotem sordidis operum vestibus, dum altercatur cum diabolo. Zach. 3. Exemplum dedit nobis, vt & nos eadem faciamus. Vtilior siquidem in cōsultu lorica ferrea, quam stola linea, licet oneri illa sit, hæc honori. Erit cum membra sequentur caput, vt corpus vniuersum vno spiritu psallat & dicat. Concidisti saccum meum, & circundedisti me lætitia. Christus humilibus per angelum natiuitatem suã nuntiat, quia pastoribus. Bernardus in Sermone: Quot multa hodie gemis & auro fulgent altaria. quantis vbique palliis & aurificiis parietes adornantur, putas ad hæc diuerſent angeli, & pannosos homines declinabunt? Si ita est, cur pastoribus omnium magis apparere, quam terræ regibus, quam templi sacerdotibus? Item Christus circunciditur, in quo magnũ humilitatis dat exemplum, secundum enim Bernard. in incarnatione minoratus est paulominus ab angelis, sed in circuncisione multo minus: quia latronis cauterio est signatus. Ber. Vestigium nullũ vulneris habens, alligaturam vulneris nõ refugit. Non sic impij, nõ sic agit peruersitas elationis humanæ. Erubescimus vulnerum ligaturã qui de vulneribus etiam interdum gloriamur. Qui sine peccato est nõ dignatus est peccator reputari, & nos esse volumus, & noluerat estimari. Item Christus hominibus humiliter subditur. Luca. Descendit cum eis, & venit in Nazareth, & erat subditus illis. Quis? quibus? Deus hominibus. Itẽ Christus humiles sibi locauit, quia piscatores. Matth. 4. Ioanni etiam se subdidit ab eo baptizandus. Matth. 3. Attendendũ vero est mirabile certamẽ, quod ibi fuit inter humilitatẽ Saluatoris, & humilitatẽ præcurſoris. Ioãnes enim prohibebat eum, dicens: Ego debeo à te baptizari, & tu venis ad me? Cui Christus. Sine modo: sic decet nos impletẽ omnem iustitiam. Ber. Sic planẽ, sic decet vt vincat etiam humilitate qui sublimitate vincebat. Cessit humilitas præcurſoris tantumquam minor, & quia obediẽtia tulit auxilium humilitati Saluatoris. Vnde factæ sunt duæ cõtra vnã Glo. super illud, Tũc dimisit. Vera est, inquit, humilitas quam non deserit comes obediẽtia. Item Christus paruulũ amplexus, Mar. 9 & eiusdem nõ increpat prohibentes paruulos ad eum venire, & complectens eos, imponẽs manus super illos, benedixit eis. Item in prædicatione sua gloriã patris querit. Ioã. 14. Sermonem quem audistis nõ est meus, sed eius qui misit me Patris. Eiusdẽ 17. Ego te glorificaui super terrã, dicit filius ad Patrem. Eiusdẽ 8. Ego honorifico Patrem meũ. In eodem: Ego gloriã meam nõ quero. Eiusdẽ 6. Iesus cum cognouisset quia venturi essent, vt raperet eũ, & faceret eũ

& facerent eum regē fugit iterū in montē ipse solus. Itē exemplum dat humilitatis in miraculorū operatione. Vnde Matth. 8. dicit leproso mundato, Vide nemini dixeris. Item in census solutione, Matth. 17. & in pedum ablutione, Ioan. 13. Exemplum dedit vobis, vt & vos similiter faciatis. Matth. 20. Filius hominis nō venit ministrari, sed ministrare. Itē in hoc quod asinare voluit, non equitare. Matth. 21. Et post illud Zacha. 9. Sedens super asinam. subditur: Et disperdā quadrigam ex Ephraim, & equum de Ierusalem. Specialiter contra superbiam, quæ est in equitaturis, voluit Dominus asino insidere. ¶ Item in passione. ad Philip. 2. Humiliauit semetipsum, factus obediēs vsq; ad mortem. ibi dicit Glo. August. Ecce habemus humilitatis exemplum, superbix medicamentum: quid igitur intumescis homo? O pellis morticina, quid tenderis? o sanies fœda, quid inflatis? Princeps tuus humilis est, tu superbus: caput est humile, & membrū superbum. ¶ Tertio potest valere ad cōmendationem humilitatis, si ostendarur quantum ipsa placet Deo. ¶ Notandum ergo quod humilitas miro modo Deo redolet, & cetera bona hominis ei redolere facit, Cantic. 1. Cū esset rex in accubitu suo, nardus meo dedit odorem suum. Nardus propter sui paruitatē, humilitatem designat. Et sicut species aromaticæ cū in puluerē rediguntur, vehementius redolent: sic bona hominis cū per humilitatem quasi comminuta fuerint, Deo sunt gratiora. Cantic. 3. Quæ est ista quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmētarij? Vbi humilitas est, adest feruor qui ad redolentiam maiorem solet facere. Humilis nihil reputat se habere vel facere, ideo feruēs est. Item Spiritus sanctus liberè stat in corde humili, quod etiam facit ad maiorem redolentiam. Can. 4. Veni Auster, persa hortū meum, & fluent aromata illius. Humilitatem respicit Deus oculo misericordix. Luc. 1. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. In Psal. Humilia respicit in celo, & in terra. Gen. 26. Vidit Deus humilitatem meam. Esa. vlt. Ad quem respiciam, nisi ad pauperulum & contritum spiritum? Superbum verò respicit Deus oculo iustitix. In Psal. Retribuet abundanter facientibus superbiam. Esa. 2. Dies domini exercitū super omnem superbum. Humilitatem exaudiuit dominus. Iudith 9. Humilium & māfuetorum placuit tibi semper deprecatio. In Psal. Respexit in orationē humilium, & non spreuit precem eorum. Eccle. 35. Oratio humiliantis se nubes penetrabit. Gregor. Magnus est creatori nostro ad recipiendum fletus humilium, misericordix fletus. Propter refa-

etum humilitatis parum audit Deus hodie oratio. & Ioh. 9.
 Humilium memor est Deus. In Psal. In humilitate mea me-
 mor fuit nostri. Superbos quasi non agnoscit Deus. Unde dicit
 superbis virginibus Matt. 25. Nescio vos. Humiles liberat Deus,
 & à malo poenae, & à malo culpae. In Psal. Humiliatus sum, & li-
 beravit me. 3. Reg. 1. Nonne vidisti Achab humiliatum coram
 me? quia humiliatus est mei causa, non inducam malum in die-
 bus eius. 2. Paralipom. 12. Quia humiliati sunt, auersa est ab eis
 ira domini. Nō tenet dominus iram suam contra humilitatem.
 Responsio enim mollis humilitatis, frangit iram domini. Pro-
 uerb. 15. Humilis reputatione sui, vermis est. In Psal. Ego sum
 vermis, & non homo. Quis honor esset Deo vindicare se de ver-
 me vno? Iste modus placandi Deum scilicet per humilitatem,
 videtur esse communis Gentilibus, Iudaeis & Christianis. Ier. 6.
 Accingere ciltio, & conspergere cinere. Iob vltim. Me ipsum
 reprehendo, & ago poenitentiam in fauilla, & cinere. Iud. 5. Po-
 suit puluerem super caput suum. Iosue 7. Iosue & senes Israël
 prouident ceciderunt in terram, & miserunt puluerem super capita
 sua, cum viri urbis Hai cecidissent de populo Iudeorum triginta-
 sex viros. Et Ionæ 3. legitur quod rex Niuiue audito verbo Ionæ,
 indutus est sacco, & sedit in cinere. Responsio mollis quam fe-
 cit humilitas Dauid Sauli, videtur iram eius fregisse. 1. Reg. 24.
 Quem persequeris rex Israël, quem persequeris ait Dauid. Ca-
 nem mortuū, & pulicem vnum. Et respondit Saul tanquam pla-
 carus: Nunquid hæc vox tua est, fili mi Dauid? Sicut leo animalia
 sibi repugnantia lacerat & conculcat, subiecta verò illa se abire
 permittit: Sic Deus humili parcit, superbum verò persequitur.
 Sap. 6. Exiguo conceditur misericordia. Dauid humiliter confi-
 tens peccatū suum, audiuit à Propheta, Dominus quoque tran-
 stulit peccatum tuum. 2. Reg. 11. In Psal. Cor contritum & humi-
 liatum Deus nō despiciet. Humilitas ad modū astuti luctatoris,
 dum se Deo subdit, quasi eū vincit. Humilitas videtur Dei sen-
 tētias reuocare, vt patet in humiliato Achab. 1. Reg. 23. & in Eze-
 Eza. 38. Et Niniuitis, Ionæ 3. Deus humiles etiam in presenti exal-
 tat: vt patet in Saul. 1. Regum 15. Nonne cum paruulus esses in
 oculis tuis, caput in tribus Israël factus es? Saul abscondit se do-
 mi cum quæreretur in regem. 1. Regum 10. Et de Dauid subli-
 mando dicitur, eiusdem 26. Abieci eum, nec iuxta intuitum ho-
 minis ego iudico. Moyses humilis, princeps populi constituitur
 à domino, Exod. 3. Quis sum ego, ait Moyses, vt vadam ad
 Pharaonem, & educā filios Israël ex Ægypto? Et Ieremias humi-
 lis

lis, super gentes & regna constituitur. Ieremias 1. A, 2, 2, Domine Deus: ecce nescio loqui, quia puer ego sum, ait Ieremias. Et Gedeon humilis, dux populi constituitur. Iudith 4. Ecce inquit, Gedeon, familia mea minima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei. Iob. 5. Ponis humiles in sublimi. Nummus qui descendit in statera, in thesaurum mittitur: qui vero ascendit, reprobatur. Sic superbi reprobantur à Deo. Humiles vero approbantur. In Psal. Ipsi de manu tua repulsi sunt. Humiles se deiciunt, Deus vero eos exaltat. Hieronymus loquens de Paula, Quanto plus se deiciebat, tanto magis à Christo subleuabatur. Humilibus in presenti dat Deus gratiam suam, in futuro vero suam gloriam. 4. Reg. 4. Vasa vacua replet Eliseus. Iacob. 3. & 1. Petri 5. Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Bern. Qui de suis confidit meritis, & propriis innititur operibus, cor illius non intrat gratia, nimirum plenus est, nec in eo inuenit gratia locum sibi. Non patitur natura vacuum quin illud repleat, nec gratia humilitatem, quin illi se infundat. ¶ Humilitas gratiam haurit, ut vas inclinatum. Ecclesiastici 13. Humiliare Deo, & expecta manus eius. ¶ Quod Deus humiles glorificet, patet ex his verbis Sacrae scripturae, quae sequuntur. Iob 22. Qui humiliatus fuerit, erit in gloria: & qui inclinauerit oculos suos, ipse saluabitur. In Psal. Tu populum humilem saluum facies. Item humiles spiritu saluabit Prouerb. 15. Gloriam precedit humilitas. Eiusdem 18. Antequam glorificetur cor, humiliatur. Item 19. Humilem spiritu suscipiet gloria. Item Matth. 10. & Marci 10. & Luca 13. dicitur de paruulis: Talium est regnum caelorum. & Luca 14. & 18. Qui se humiliat, exaltabitur. Eiusdem 11. dicitur pusillis: Complacuit patri vestro dare vobis regnum. Item eiusdem 14. dicitur: Recumbe in nouissimo loco, ut cum venerit quae te inuitauit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Eiusdem 18. Quicumque non receperit regnum Dei, ut puer, non intrabit in illud. Matthaei 18. Nisi efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum caelorum. Nec mirum si Deus humiles honoret, cum ipsi etiam honorent eum, Ecclesiastici 3. Magna potentia solius Dei, & ab humilibus honoratur 1. Regum 2. Qui honorificauerit me, glorificabo eum. Humilitas est locus habitationis gloriae Dei. Humilis enim gloriam suam Deo relinquit, cum superbus eam sibi usurpet. Bernar. in Sermonibus: Elatus quantum in se est, Deum inhonorat. Gloriam meam, ait dominus, alteri non dabo. Et superbus: Ego, inquit, mihi eam, licet non dederis, usurpabo. Non enim placet illi angelica distributio, dans gloriam

Deo, pacem hominibus. Humilis Deum magnificat, superbus
 verò magnificat seipsum. Humilis est vox illa Luc. 1. Magnifi-
 cat anima mea dominum. & iterum vox illa Ioan. 3. Illum oportet
 crescere, me autem minui. ¶ Item Deus dona humilitatis
 specialiter acceptat. Vnde Exod. 17. dicitur de altari: Non soli-
 dum, sed inane & concauum facies illud. Altare est cor altum
 in eminentia scilicet perfectionis existens, quod per humilita-
 tem debet esse inane, & concauum, vt Deo sint grata quæ ibi
 offeruntur. Gregorius in 1. parte Moral. Vt cuiuslibet facta di-
 gniora sint, necesse est vt apud sese semper indigna videantur.
 Ad literam voluit Dominus vt altare esset concauum, vt cape-
 re posset ignem, & eius materiam: ligna scilicet & victimas.
 Nec cor humanum capit ignem Spiritus sancti, nisi humile fue-
 rit. Ligna etiam factorum verborum & victimas exemplorum
 bonorum non capit, nisi sit humile. Deditur enim superbus
 ducere inuenta vel dicta ab aliis, & nullum vult imitari. Item
 humilitati Deus se ostendit. Gen. 18. Apparuit dominus Abra-
 ham in conualle Mambre. Humilitas specialiter videtur habere
 gratiam apud Deum. Ecclesia. 3. Quanto magnus es, humilia te
 in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Nec mirum: hæc
 enim virtus specialiter subdit hominem diuinæ maiestati. Ber-
 nardus in Sermonibus, loquens de illo verbo angeli Luc. 1. In-
 uenietis infantem pannis inuolutum, &c. Quid est, inquit, quòd
 sola ab angelo videtur commendari humilitas? Et responder.
 Fortè specialius commèdat angelus humilitatem quia ruentibus
 cæteris per superbiam, ipse in humilitate stetit. Aut cerè
 propterea cælicus enuntiatur humilitas, quòd hæc quasi propria
 virtus diuinæ sit exhibenda maiestati. Præterea humilitas Deo
 est fidelissima, & deuotissima. Bona enim Dei sibi non usurpat.
 Ipsi est vox illa Esa. 25. Omnia opera nostra operatus es in no-
 bis domine. Ipsa homini dicit illud 1. ad Corin. 4. Quid habes
 quod non accepisti? Si autem accepisti, quare gloriaris quasi non
 accepisti? ¶ Quarto, valere potest ad commèdationem humili-
 tatis, si ostendarur quârum ipsa homini proficit. ¶ Notandû ergo
 quòd ipsa sapientiam introducit. Prou. 11. Vbi humilitas, ibi &
 sapientia. Matth. 11. Reuelasti ea paruulis. Superbia non habet
 vbi sapientiam recipiat. Didymus Philosophus ad Alexandrû:
 Deus præsto est largiri sapientiam, sed non habes vbi recipias.
 Gregorius in Pastoralibus: Pupilla oculi nigra videt, & albugi-
 nem tolerans nihil videt, quia humana sensus cogitationis si
 stultum se peccatoremq; intelligit, cognitionem intimæ clarita-
 tis

ris app
 tribu
 phus: I
 milita
 esse ta
 Vera f
 gustin
 to am
 lis de
 taris: B
 ritur, g
 frater
 laret et
 ei reuel
 icinere
 icinam
 milita
 cate sep
 eo. ¶
 virtus
 liberat.
 & inge
 dicente
 rum gra
 illud in
 mentu
 Vnde ca
 qua per
 magis r
 seipsam
 humil
 nem. H
 matione
 homo p
 nil facit
 ritus om
 ita hum
 nia bon
 obligari
 ex mult
 tato rol

tis apprehendit. Si autem candorem sapiētiæ seu iustitię sibi at-
 tribuit, luce se supernę claritatis excludit. Prolomęus Philoso-
 phus: Inter sapiētes sapiētiōr est qui humiliōr existit. Beda: Hu-
 militas est clavis sciētię. Ipsa humilitas magna pars videtur
 esse sapiētię. Gregorius: Prima stulticia angeli fuit elatio cordis.
 Vera sapiētia efficitur hominis humilitas suę æstimationis. Au-
 gustin. de verbis domini: Quanto humilius sedebat Maria, tan-
 to amplius capiebat. Confluit enim aqua ad humilitatem val-
 lis de supercilio montis. Bern. in libro de XII. gradibus humili-
 tatis: Bona via humilitatis, quę veritas inquiritur, charitas acqui-
 ritur, generatiōnes sapiētię percipiuntur. In Vitis patrū, quidā
 frater ieiunauit septuaginta hebdomadas, petēs a Deo vt reue-
 laret ei de quodam sermōne scripturariū: & cum non fuisset
 ei reuelatū, exiit ad quēdam fratrem, vt requireret ab eo, & in
 itinere obuiauit ei angelus, dicens: Septuaginta hebdomadas quas
 ieiunasti non te fecerunt proximum Deo: nunc verō quia hu-
 militatus es, ita vt ad fratrem pergeres, missus sum tibi indi-
 care sermōnem: & docens eum angelus sermōnem, recessit ab
 eo. Item humilitas charitatem reparat. Bernardus: Sola
 virtus humilitatis laque est reparatio charitatis. Item a laqueis
 liberat. Antonius: Vidi omnes laqueos inimici tenso in terra,
 & ingemiscens dixi: Quis putas, transfer ista? Et audiui vocem
 dicentem, Humilitas non solum est gratia, sed etiam vas alia-
 rum gratiarum: & non quodcumque vas, sed vas admirabile. Vas
 illud impletione capaciū efficitur. Cum datur humili aug-
 mentum gratiæ, ipsa humilitas sicut & cetera gratiæ, crescit.
 Vnde capaciōr fit, ipsa cum Dei liberalitate certare videtur, a
 qua petere nō cessat, semper habens vbi recipiat. Quanto enim
 magis recipit, tanto magis vacuum se recognoscit. Humilitas
 seipsam euacuat, vt capaciōr fiat: qui enim verē humilis est, se
 humile nō reputat: ideo expeditissimus est ad gratiæ susceptio-
 nem. Humilitas est luminaire quod non minuitur in consum-
 matione. Ecclesi. 43. In ea impletur illud, Cum consummauerit
 homo tunc incipit. Eiusdem 18: Humilitas cum omnia facit, ni-
 hil facit. Verē enim humilis impletur illud Luca 17: Cum fece-
 ritis omnia quę p̄cepta sunt vobis, dicite, Serui inuiles sumus.
 ita humilitas de maioritate oneris roboratur: verē humilis om-
 nia bona quę a Deo recipit, onera esse intelligit, quibus se Deo
 obligari credit, vnde illis humiliōr efficitur, sicut ramus arboris
 ex multitudine fructuū inclinatur: & sic quanto maius est onus,
 tanto robustior est humilitas. Item humilitas de morte viuifica-

tur, de morte dicitur, de detrimento augetur. Humilitas nutritrix est dilectionis. Chrysoft. Nutrix dilectionis est humilitas, odij mater est superbia. Itē humilitas rutilissima est. In imo enim est, & non habet quod cadat, vt dicit Augustin. Ipsa in tentatione hominem seruat. Vnde gloss. super epistolam ad Corinth. Humilitas custodit in omni tentatione, vt non creper in fornace, qui non timet argento superbia. Humilitas abscondendo bona nostra, seruat ea. Gregorius: Perit omne quod agitur, si non sollicitē in humilitate custoditur. Idē: Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi puluerem in vento portat. Augustinus: Nisi humilitas omnia quaeunque bene fecimus & precesserit, & comitata & consecuta fuerit, iam nobis de aliquo facto bono gaudentibus totū aufert de manu superbia. Itē humilitas de serpente infernali triumphat, caput eius cōterendo. Genesis 3. Ipsa conteret caput tuum. Dauid Goliath in capite percudit, & sic eū deuincit. 1. Regum 17. In hoc capite ecclesia cum percudit in quadagesima capite ieiunij, eū capite fidelium cinerē superponit. Humilitas specialiter dicitur vincere diabolum. Gregorius: Tot iaculis nos diabolus percudit, quot tentationibus affligit: & nos cōtra eū sacula mittimus, cum cōfessi humiliter respondemus. Diabolus dixit Machabio: Humilitas tua sola me vincit. Interrogatus quidam senex quare inquietaremur a dæmonibus, dixit: quia abiicimus arma nostra quae sunt contumelia, paupertas, humilitas, castitas. Et super illud ad Ro. 7. Et per illud, dicit glo. Esto humilis, ne de te praesumas, & poteris vincere. Augustinus, Solus vincitur qui de se praesumit: solus vincit, qui de se nō praesumit. Humilis ideo vincit, quia Deus in eo pugnat: verē enim humilis Deo attribuit gloriam, quae est de victoria: & ita per cōsequens ponit super eum pugnam. Eiusdem enim pugna, & de victoria pugnae gloria. Praeterea verē humilis de vulnere suo roboratur, & de infirmitate fortior efficitur. 2. Cor. 12. Cum infirmor, tunc potens sum. Ideo non est mirum, si non vincatur. Item humilitas propter sui exilitatem & nihilitatē, ab hoste nō tenetur: ideo merito nō vincitur. 4. Reg. in fine. Nabuchodonosor trahens rete captiuitatis per terrā Iudaeorū, nobiles, & magnos cepit, & duxit in captiuitatem, pauperes verō reliquit. Superbia propter causas oppositas semper vincitur. Humilitate vincit homo seipsum, quae victoria est valde difficilis. Greg. Plus stupeo Dauid saltantem, quam pugnantem: pugnano hostem subdidit, saltando seipsum vicit, quem Michol ex tumore regij generis insana humiliatum despexit. ¶ Item humilitas pacatissima

rissima est: pacem enim videtur habere cum suo opposito, scilicet cum superbia. Superbus vnus aliū superbum nō patitur, nec cum eo pacē habet. Tumor enim vnus, rurorem alterius pūgit. Apud geometras demonstratum est quōd spherica corpora que quasi tumida sunt, nō possunt se contingere nisi in solo pūcto. Vnde pungere se inuicē possunt, sed nō planē aut rectē sibi inuicē applicari. Sic est de cordibus superbia tumescantibus, corpus concauū sphericum, corpus infra concauitatē suā potest recipere: sic & humilis cū superbo pacē potest habere. Itē humilitas alturissima esse videtur. Quod satis patere poterit, si attendatur quomodo cum superbia diuidat mundū. ¶ Norandū ergo, quōd in diuisione mundi superbia accipit extrā, humilitas verō intrā. Vnde super illud Io. 6. Eum qui venit ad me non eiiciam foras. dicit gloss. Superbi est foras eiici, qui nihil habet in bono interiori neque hic, neque in futuro. Ad humiles pertinet illud, Gloria nostra hęc est testimoniū conscientię nostrę. 2. Ad Cor. 1. Sen. Sapiens intra se omne bonum terminabit. Verē sapiens, est verē humilis. Humilitas vult habere rossellū, superbia verō operimento contenta est: humilitas vult habere equū, superbia verō sellam & frænum. Item accipit humilitas nucleum, superbia verō corticē. Item superbia accipit altum, humilitas imum. Superbia habet montes, humilitas valles. Ideō superbia habet ventum. Perstant enim altissima venti. Habet etiā ariditatem, duritiem, sterilitatem, præcipitiū. Opposita verō his habet humilitas. Ber. Facile est in alto se contuentem obstupescere, & de vita periclitari. Itē superbia accipit florē, humilitas fructum. Hic. 48. Date florē Moab. Moab interpretatur ex patre: & significat superbos, qui de nobilitate paterna gloriātur. Itē superbia accipit pulchrum, humilitas bonum. Superbia accipit esse in opinione vel visione hominum, vel dictione, humilitas verō esse in rei veritate. Vnde dicitur de hypocritis, Omnia opera sua faciunt vt videantur ab hominibus. Mat. 23. Superbia accipit paleam, humilitas granum. Superbia accipit imaginē siue picturā honestatis, humilitas veram honestatē. Sapiens: Apud sapientes sunt honesta, apud vulgus simulachra rerū honestarū. Itē superbia elegit ascendere, humilitas descendere. Bernardus. O peruersitas, o abusio filiorum Adā: quia quū ascendere difficillimū sit, descendere facillimū, ipsi leuiter ascendunt, & descendunt difficiliter, parati ad honores & celsitudines graduū ecclesiasticorum ipsis angelicis humeris formidandas. Item superbia accipit publicū, humilitas absconditum. Esa. 23. Erit vir quasi qui absconditur

à vento, & celat se à tempestate. Item superbia accipit quod est contentionis, humilitas verò quod est pacis. Humilitas recumbit in nouissimo loco. Lucæ 14. superbia verò gloriari vult. Gloria verò res contentionis est: cum enim vnus laudat eum qui superbus est, duo eum vituperant. Prouerb. 22. Arma & gladius in via superbi: custos autem animæ suæ longe recedit ab eis. Custos animæ suæ est verè humilis. Item humilitas valde gloriosa est. Bernard. Gloriosa res est humilitas, qua ipsa quoque superbia palliare se appetit, ne vilescat. Idè: Quid faciat superbia sub pannis humilitatis Iesu? Nunquid non habet, quo se palliet humana malitia, nisi vnde inuoluta est infantia Saluatoris? Humilitas laudè fugit, laus verò eam sequitur tanquã laudè dignã. Econtrario superbus laudem sequitur, laus verò eum fugit tanquã laudè indignum. Superbia in ore hominum se & sua ponit, ideo nõ est mirum si morsus detractionem frequenter ibi sentit. Humilitas verò altissimũ ponit refugium suum ipsa enim dicit illud 1 ad Corinth. 4. Qui autem iudicat me, Deus est: ideo morsus detractorum eam non attingunt. Superbi velut idola sunt que vanissime laudantur: sicut viri virtutum dij dicuntur. In Psalm. Ego dixi, Dij estis. Ipsi sunt velut simia sanctorũ, speciem sanctitatis habentes, virtutem autem Dei abnegantes. ad Timoth. 3. Ipsi etiam sunt sicut arundo qua mouetur, non quia viuat, sed quia vento agitatur: sic ipsi mouentur ad opera de genere bonorum vento inanis gloriæ, non à spiritu vitæ. Matth. 10. Quid existis in deserto videre: Arudinem vento agitaram? ¶ Et notandũ quod utilitas humilitatis in homine ex diuersis figuris quibus ipsa designatur, potest in magna parte ostendi, de quibus pauca ponere sufficiat. Humilitas vallis est fertilissima. In Psalm. Valles abundabunt frumento, id est, humiles populi bonis operibus. Ipsa est vallis lacrymarum, in qua benedictionem dabit legislator. Ibi inueniuntur aquæ gratiarũ. In Psalmis: Inter medium montium pertransibunt aquæ. Angu. Alta siccantur, ima replentur. Item ipsa est fundamentũ ceterorum bonorum. Angu. Magnus vis esse, à minimo incipe. Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento cogita humilitatis. Bernardus: Bonus fundus humilitas, in quo omne ædificium spirituale cõstructum crescit in templum sanctum in Domino. ¶ Humilitas est nihilum illud super quo terra ecclesiæ fundata est. Iob. 26. Appendit terrã super nihilum. ¶ Humilitas facit hominem pulchrum nihil, sed superbia facit hominem turpem nihil. ad Galat. 6. Si quis se existimat aliquid esse, quum nihil

DE BEATITVDINIBVS.

687

nihil sit, ipse se seducit. Item ipsa est radix ceterarum virtutum.
 Greg. Origo virtutis, humilitas est. Illa in nobis virtus veraciter pullulat, quæ in radice propria, id est, in humilitate perdurat. August. Arborem attendite, figit radicem in humili, vt vertice tēdat ad cælum. Idem: Sine radice auræ petis, ruina est ista, non clementum. Item humilitas est via ad sublimitatem. Bernardus: Per humilitatem ascendit ad sublimitatem: quia hæc est via, & non est alia præter ipsam: qui aliter vadit, cadit potius quam ascendat. Christus cū per naturam diuinitatis non haberet quò ascenderet, quia vltra Deū nihil est: tamen per descensum, quomodo cresceret inuenit. Item humilitas est quasi aquæductus per quem gratia ad hominem venit. Bernar. Ideo fluentæ gratiæ rāto tēpore defuerant, quia nondum interuenerat aquæductus. Aquæductum istū intelligas humilitatem Mariæ. Multum nititur diabolus destruere aquæductum humilitatis. Holofernes præcepit incidere aquæductum, Iudith 7. Item humilitas est turris fortissima. Amatoribus mundi videtur esse humilitas in imo, sed secundum veritatem in alto est. Luc. 16. Quod altum est hominibus, abominatio est apud Deum. Et e contrario, quod altum est Deo, abominatio est hominibus. Greg. in 2. parte Moral. In sublimi sunt humiles positi: quia vnde se in omnibus despicunt, inde contra omnia securiores fiunt. Aug. 14. li. de Ciuitate Dei: Est aliquid humilitatis miro modo quod sursum faciat cor, & est aliquid elationis quod deorsum faciat cor. Item in eodem: Humilitas exalrat quæ facit esse subditū Deo: elatio autem quæ in vicio est, respuit subiectionē, & cadit ab illo quonon est quicquā superius, & ex hoc est inferius: & fit quod scriptū est, Deiecisti eos dū alleuarentur. Ipsum quippe extolli iam deitici est: humilitas per hoc ostenditur esse in alto, quia propinqua est Altissimo. glo. super illud. Iuxta est dominus iis qui tribulato sunt corde. Altus quidē est dominus, incuruatur tamen humili, & nō se exigenti. Itē humilitas est clavis paradisi. Apoc. 3. Ecce dedi coram te, &c. ¶ Item est vas securissimum, & habitaculum Dei quietissimum, de quibus prius habitum est. ¶ Humilitas in floribus viola est: ipsa etiam in odorem est thus, quod quāto in fumū magis tenue resolutū fuerit, tāto maioris suauitatis odorem spargit. Sic humilitas dum propriū est subiectum, quasi in nihilum extenuat, gratissimum odorem Deo spirat, ipsa est vt cinnamomum, quod est cinerei coloris. Cinerem enim se reputat humilis. Ipsa est vt odorem amissum iuxta ferentia recuperās. Est etiam vt amethystus ebrietatem superbæ præsump

præsumptionis tollens. Et est vt iaspis fantasmata fugans. Cō-
superbi fantasias paritur, somnians se aliquid esse, quū nihil sit.
Item est vt saphyrus, cuius virtus est humores corporales reprimere.
Et est vt onychinus, cuius virtus esse dicitur hominem inuictum reddere, quā virtutem humilitas indubitanter habet.
Item est vt diamas, cuius virtus dicitur esse facere gratiosum,
quod est verā humilitatis. Sicut enim odibilis corā Deo & hominibus est superbia: ita gratiosa coram Deo & hominibus est humilitas. Itē est vt balsamū quod fundū petit, & ad seruandū à corruptione est efficacissimū. Amb. Custos virtutū humilitas. Itē humilitas est vt gracilitas in sponsa regis cælestis, ad decetiam eius faciens in corruptione eius attestans. Econtrario timor superbiæ corruptioni spiritali attestatur. Superba anima de maligno spiritu concepit eius primogenitā, scilicet superbiā. Dicitur vsualiter & creditur à multis, mulieres interdū à demōnibus impregnari. Multi tamē credūt eas ex hac impregnatione nihil habere in utero nisi ventū, nec aliter detumescere nisi multā vērositatis emissionē, quod parabola est spiritalis impregnationis diabolicæ. Ventositas à superbo per iactantiam sic emittitur, vt tamen nō minuatur, sed per humilem confessionē verē euacuatur. Sunt qui non timent confiteri hęc grossitiē diabolicam, dices se esse grossū vel magni cordis. Et quod horribile est dictū, quidam impregnati sunt à proprio patre, qui de nobilitate patris tumescūt. Alij ab vniuersitate cognatorū suorum. Aliqui etiā à toto populo, vt principes qui de multitudine populi tumescunt: vt rex David faciēs numerari populum. 2. Reg. 24. Econtrario rex Xerxes cum coram se videret exercitū suū multitudinis innumerabilis, attendens quod totus ille exercitus infra centū annos in puluerē cōuertendus esset, dixisse fertur: Regem tanti exercitus & tā fortis me vocant homines, ego verō fateor me regē esse pulueris. Quadā etiā anima grossa sunt de virginitate sua, quod valde mirum videtur. Hæ sunt virgines fatuæ, de quibus legitur Matt. 25. ¶ Et notandū quod humilitas in nobis supplet defectus aliorū bonorū. Bern. Apud dominum fratres ius habere nō possumus quoniam in multis offendimus omnes. Sed nec fallere eum: ipse enim nouit abscondita cordis, quātomagis opera manifesta? Nec resistere viribus, quoniam omnipotens est. Quid ergo restat nisi ad humilitatis remedia totamētē cōfugere, & quicquid in aliis minus habemus de ea supplere? Itē sine humilitate cætera bona nobis bona non sunt, nec Deo placent. Bern. Sine humilitate audeo dicere, nec virginitas

Mariz

Mariz Deo placuisset. Itē magna virtus humilitatis, sine cuius
obretu nō solū virtus, virtus nō sit, sed etiā in superbiā erumpit.

D causis humilitatis, & iis quæ valent ad humilitatem.

CAP. III.

NOtādū quōd in omnibus rebus causas humilitatis inuenire
possimus, si diligēter attēdamus, videlicet in eis quæ sunt
infra nos, & in eis quæ sunt in nobis, & in eis quæ sūt iuxta nos,
& in eis quæ sunt cōtra nos, & in eo quod est supra nos. ¶ Intra
nos sunt corporalia ratione carentia, vt elemēta terræ nascētia
animalia irrationalia, cæli luminaria. ¶ In terra quæ est infimū
elementorū multas causas humilitatis inuenire poteris. Primo
ergo attēde quōd in eā reuersurus es. Gen. 3. In sudore vultus tui
veicris pane tuo, donec reuertaris in terrā de qua sumptus es.
Quando ergo terrā respicis, quasi sepulchrū vel cœmeteriū tuū
respicis. Attēde etiā quōd terra quæ nunc est sub pedibus tuis,
quandoque futura est super caput tuū. Itē attēde quantū ea indi-
geas, ipsa est quæ te sustentat. Si ipsa dirupta fuerit sub pedibus
tuis, sicut fuit sub pedibus Datā & Abirō. Num. 16. viuis in in-
fernū descendes. Itē ipsa miro modo ex se producit Dei virtute
vnde pasceris: q̄ si nō faceret, fame perires. Itē si ligna nō produ-
ceret vnde calefis, perires frigore. ¶ In aēre etiam multas causas
humilitatis potes inuenire. Primū ergo attēde q̄ sine aēre nec
ad momentū potes viuere: nisi enim ad refrigerium cordis aēra
attraxeris, suffocaris. Itē attēde quod si aēr à vērō frigido cōmo-
tus fuerit, te intolerabiliter affligit: si pestilēs fuerit, te interficit.
¶ Itē in aqua multas causas humilitatis potes inuenire. Si aqua
nō fuerit, vt potius immūdus eris. Itē sine aqua terra & arida &
sterilis erit, & sic fame peribis. ¶ Similiter si ignis nō esset, fame
& frigore perires. Non haberes enim vnde cibaria decoqueres,
vel te calefaceres. Præterea ignis paratus est ad torquendū im-
pios. Eccl. 7. Vindicta carnis impij, ignis & vermis, Deut. 32. Ignis
succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni novissi-
ma, &c. Quomodo superbiat homo facinorosus ad cuius cōbu-
stionem fornax iam succēsa est? Itē attēde circa terræ nascētia,
quantum illis indigeas: attēde etiam bona quæ sunt in eis, qui-
bus tu cares, vt est fulgor auri, pulchritudo florum. Matt. 6. Cō-
siderate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent.
Dico autem vobis quoniā nec Salomon in omni gloria sua co-
opertus est sicut vnum ex istis, ¶ Item circa animalia irrationa-
lia attēde multa bona quibus tu cares: vt est suauitas cārus in
multis auiibus sine magisterio alicuius creaturæ. Ad quā suau-
ratem